

Zápis z jednání konference 26. 6. 2019

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

s malým zpožděním, za které se omlouvám, podávám zprávu o jednání naší konference „30 let našeho spolku - úspěchy a prohry“.

Bohužel se mi nepodařilo zajistit videozáznam, nikdo z našich členů nebyl schopen mi v tom nějak pomoci. Zato se „povedlo“ pořídit záznam pro pana Šinágla. Blíže se k tomu nebudu vyjadřovat, stačí si přečíst v jeho plátku „Hlas svobody a demokracie“ (?) ty kýbly špíny a dezinformací na vlastenecké spolky, odmítající požadavky landsmanšaftu na revizi výsledků II. světové války, kterou se všemi hrůzami a zvěrstvy zcela jistě nerozpoutali Čechoslováci. Ale teď k věci.

Jistě jste zaregistrovali, že v okamžiku, kdy začínala naše konference, začala sněmovna projednávat návrh opozice na vyslovení nedůvěry vládě. Proto se zcela pochopitelně omluvili všichni poslanci pozvaní na naši akci, především paní profesorka Válková. To byl největší zádrhel programu, tribuna byla dost prázdná. Program, který jsme přijali, byl ale naplněn. Po přinesení vlajek - slovenské a české - zazněly obě hymny, přivítali jsme hosty, přivítali jsme své členy, uctili jsme památku našich kolegů, kteří v posledních měsících zemřeli. Podle presence se nás sešlo i s hosty celkem 76, i když účast přislíbilo více než 160(!) osob. Zvažme však, že právě tento den bylo letos to největší vedro a že i v sále bylo skoro 30°C, hodně lidí odešlo i v samém začátku. Tohle se ale nijak ovlivnit či naplánovat nedá.

Hned v úvodu jsme odsouhlasili text dopisu, jímž se obracíme na sněmovnu při příležitosti projednávání návrhu zákona na zařazení data 21. 8. mezi památné dny. Návrh byl přijat jednomyslně.

Jako první se svým příspěvkem vystoupil pan Peter Weiss, velvyslanec Slovenské republiky. (přislíbil mi předat příspěvek písemně, až se tak stane, zveřejním jej celý - stejně jako u všech ostatních vystupujících). Zaměřil se na vnímání událostí od r. 48 po dnešek se zaměřením na historické souvislosti. Především vyzdvihl morální hodnoty těch, kteří se přes tehdy panující poměry dokázali postavit za své demokratické postoje a názory.

Příspěvek pana plk. MUDr. Kusaly, předsedy Svazu vojenské obrody Slovenska ukázal - bohužel - velmi obdobnou situaci rehabilitovaných vojáků v obou našich zemích. Řada úsměvů a žádná reálná pomoc či ocenění.

Pan plk. Ing. Tlamicha nás pozdravil jménem Svazu důstojníků a praporčíků a nastínil naši další dobrou spolupráci-

Pan plk. Ing. Kulfánek nás pozdravil jménem Svazu vojenských veteránů a také ČSBS. Svůj příspěvek zaměřil na širší historické souvislosti, přičemž se zásadně pozastavil nad působením sudetoněmeckých spolků proti našim vlasteneckým spolkům a především nad tím, jak je možné, že český důstojník může spolupracovat s někým, jehož cílem je likvidace naší státnosti. Musím říci, že toto téma je s naším příběhem odtažité pouze zdánlivě.

Přednáška pana PhDr. Tomka byl velmi obsáhlá a zahrnovala řadu konkrétních údajů. Jak jsem již podotkl, požádal jsem jej o písemný záznam a slibuji, že jej po obdržení okamžitě zveřejníme na našich stránkách. Mějme strpení. Jeho přednáška se týkala přesně pojednávaného tématu, byla velmi detailní, uváděla spoustu dat, jmen, událostí. Začal rokem 1988 a velmi přesně a věcně popsal dění v armádě, ale i v našem spolku. Jediné, na co si stěžoval, byl nedostatek fotografického materiálu - pokud někdo máte obrazové záznamy, dejte vědět.

Obdobně byl zaměřen příspěvek našeho kolegy, plk. Ing. Jana Kabáta. Velmi trefně popsal naše pohledy na dění v čase, zhodnotil činnost spolku především s důrazem na činnost územních organizací, vzpomněl mnoha našich členů. Vyzdvihl činnost např. kolegů Janhuby, Suchého, Kunzmanna a dalších. Probral osudy odškodnění a problémy s tím spojené. Konstatoval, že „lví“ podíl na neúspěchu všech dosavadních pokusů mělo a má ministerstvo obrany. Tyto neúspěchy a vnitřní rozpory vedly téměř k zániku spolku. Na druhou stranu vyzdvihl práci některých skvělých územních organizací i jednotlivců, kde jmenoval plk. Musila. Hlavní přínos spolku vidí v tom, jak si pomáháme, v pocitu sounáležitosti a vidí velký smysl v další práci pro spolek.

Další příspěvek jsem přednesl já, i když z časových důvodů jsem jej poněkud zkrátil.

Vážení hosté, kolegové, kolegyně, drazí přátelé. Na úvod svého pojednání o třiceti letech našeho spolku a tedy nutně i o třiceti letech našeho vyrovnávání a srovnávání se s armádou, považuji za mimořádně nutné podtrhnout tu skutečnost, že vojáků, kteří tvoří obraz dnešní armády, těch si skutečně vážím. Tyhle mladé ženy a mladí muži, kteří slouží doma i v zahraničí, kteří tvoří, řekl bych výkonnou složku armády, to jsou ti, kteří si zaslouží naši úctu. Mladí lidé, kteří vstupují do armády, to jsou ti, kteří jsou ochotni bránit svou zemi a své spojence i za cenu vlastního života a to ať jsou jejich pohnutky jakékoli. Toto moje vyjádření mějte prosím stále na paměti, to je řekl bych základní postulát mého vztahu k armádě. Vidím jistý rozdíl mezi pojmy vojáci, armáda, resort obrany. Těchto lidí si vážím, mají můj obdiv.

Vážení přátelé, teď vám musím říci něco, co s naším tématem zdánlivě vůbec nesouvisí. Nevím, zda se díváte v kině či televizi na

staré i novější americké detektivky, kovbojky či válečné filmy. Jestli ano, pak jste si jistě všimli těch momentů, kdy dva poldové (kovbojové, detektivové, vojáci) pronásledují lumpa a ten postřelí jednoho z nich. Zbývající polda (voják, honák) se okamžitě na lotra vykašle a dává první pomoc svému kolegovi a přivolává záchranu. Je to typické chování - nejdřív ze všeho se postarám o své lidi. Proč to říkám? Protože my jsme ve skutečnosti těmi zraněnými, poškozenými. Mám dojem, že bychom se měli okamžitě složit a vedení rezortu obrany koupit lístky do kina.

V prosinci 1989 vydal tehdejší ministr obrany směrnici **o nápravě a náhradě škod způsobených rozhodnutím MNO** generálům, důstojníkům, praporčíkům a občanským zaměstnancům vojenské správy, kteří byli v letech 1948 - 1989 protiprávně vyhozeni z armády. Směrnice definuje osoby, jichž by se náhrada a náprava měla týkat, dále stanoví, že odpovědnosti za nápravu a náhradu se nemůže MNO zbavit. Směrnice vstoupila v platnost dnem 1. 1. 1990. Uplynulo 30 let a zatím se toho mnoho nestalo, ministerstvo rádo na svůj slib zapomnělo. Budu-li to personifikovat, pak ano, byl jsem rehabilitován, tedy bylo mi vydáno osvědčení o tom, že jsem byl z armády vyhozen zcela protiprávně. V zásadě má toto osvědčení nejvýše cenu toho papíru, na kterém bylo vydáno. Úřední potvrzení na skutečnost, že den má 24 hodin je stejně objevné a cenné. Ano, po rehabilitaci byli všichni rehabilitovaní dekorováni medailí za zásluhy. Někteří z nás ji převzít odmítli, protože udělení této socialistické medaile byl (s)prostý výsměch. Ano, některým z nás byla do výpočtu starobního důchodu započtena doba po vyhození do celkové doby služby - detaily neznám a jsou mi celkem jedno. A tím to také celé skončilo.

Domnívali jsme se, že když už armáda jaksi zapomněla z té citované směrnice na termín „náhrada škody“, že alespoň podpoří

náš požadavek na jisté odškodnění ve formě zvýšení starobního důchodu. Jenže to byl opět zásadní omyl, právě díky postojům armády byl návrh zákona na toto zvýšení smeten ze stolu. Vždy si kladu otázku, kde se ten odpor k našemu skromnému požadavku, navíc zcela oprávněnému, bere. Dovolím si nastínit svůj pohled na tento zdánlivě nedůležitý a nezajímavý úkaz. A také si uvědomme, že z jedenadvaceti polistopadových ministrů obrany se o tento problém ve skutečnosti zajímali pouze dva. Abychom jejich postupu rozuměli, musíme nejprve pochopit situaci.

V letech 1948 - 1989 byla z armády vyházena spousta lidí. Můžete namítnout, že tomu tak bylo i v jiných zaměstnáních. Dovolím si oponovat - bylo, ale ne v takových rozměrech. Začněme onou známou cifrou 241 zavražděných v politických procesech. Počítám-li dobře, pak zde bylo popraveno 30 vojáků, to je 12,5% celkového počtu. Byli to tito naši kolegové:

ppor. František Boháč, rtm. Gustav Černý, mjr. René Černý, por. Josef Gonic, por. Bohumil Gruber, škpt. Karel Hořínek, pplk. Josef Hruška, por. Tomáš Chovan, škpt. Vratislav Janda, mjr. Miloslav Jebavý, mjr. Josef Kubelka, škpt. Josef Kučera, škpt. Miloš Morávek, mjr. Jaromír Nechanský, mjr. Ctibor Novák, gen. Heliodor Píka, mjr. Miroslav Plešmíd, důstojník Josef Plzák, mjr. Josef Pohl, pplk. Květoslav Prokeš, por. Jan Rešetko, pplk. Josef Robotka, kpt. Karel Sabela, pplk. František Skokan, pplk. Vilém Sok, důstojník Ladislav Svoboda, mjr. Claudius Šatana, důstojník Karel Volf, kpt. Václav Ženíšek, mjr. Viliam Žingor. Čest jejich památce.

Učitelé tam byli např. 2. V prvních letech po únoru 48 bylo z armády vyhozeno více než 52% vojáků z povolání - to se nestalo v žádné jiné profesi. Zapátral jsem v paměti namátkou jen jedné naší organizace - Prahy 3 a jen tam bylo evidováno 12 našich členů, vyházených

v letech 48 - 59. Byli a jsou to naši kolegové Jiří Friedman, Václav Kovanda, Nikolaj Sendulský, Jiří Sukop, Ladislav Snídal, Alois Štano, Bronislav Zeman, Otakar Čížek, František Sedláček, Václav Hrůza, Michal Jandourek a Vojtěch Růžička.

Tedy žádní tzv. osmašedesátníci. A pak v další vlně po r. 68 bylo vyhozeno více než 12 000 dalších vojáků. Zvažte také, že vojenské řemeslo má jisté specifikum - nemá v civilu odpovídající profesi, do které by bylo možno přejít bez sebemenších problémů. Já osobně například jsem nesměl vykonávat profesi prodavače v železářství, uplatnil jsem se pouze jako skladník, protože jsem nebyl vyučen v oboru, v civilu ale nebylo technika radiolokátoru nikde potřeba. Vedle toho je poměrně málo známo, že pro vojáky neplatil žádný zákoník práce, neexistovaly žádné odbory. Jejich status se řídil výhradně služebními předpisy. Nedělám si žádné iluze, že by komunisté nějak prakticky v těchto případech respektovali právo, vojákům však žádné právo nedávali ani teoreticky.

Abych udržel „linku děje“, tak konstatuji, že za dobu trvání komunistické diktatury nebyla poškozena jediná profese více, než vojáci a že byli také jediní, kteří neměli ani teoretickou možnost obrany proti neoprávněnému postupu. Abychom pochopili hloubku problému, s kterým se od listopadu 89 dodnes naše armáda nedokázala vyrovnat, musíme se vrátit před toto datum. Vyhozené vojáky nevyhazoval a nepoškozoval a neokrádal nikdo jiný, než opět zase vojáci. Já na svých dokladech o vyhození neměl jediný podpis Husáka nebo jiného člena ÚV, ale příslušníků útvaru, kde jsem sloužil. A to byli ti, kteří v armádě na rozdíl od nás zůstali před listopadem i po něm, ti, kteří armádu po listopadu utvářeli, formovali, transformovali, reformovali. Nikdo nový, nezkorumpovaný mezi ně nepřišel. A uvědomte si, že jestli bylo po listopadu vydáno cca 13 - 14 000 rehabilitačních osvědčení, pak reaktivovala necelá tisícovka a

déle než 3 - 4 roky tam zůstala necelá desítka. Takže ti, kteří nás vyházeli, ti nás rehabilitovali a pak nám dále veleli. Tak to šlo do listopadu i po něm. Ti, co byli vyhozeni, ti byli prohlášeni za občany druhé kategorie a tak s nimi bylo nakládáno. Nejen že byli protiprávně vyhozeni z armády, mnozí byli ještě navíc prachsprostě okradeni. V mnoha případech jim nebyla vyplacena příslušná náhrada, která jim při ukončení služebního poměru náležela. Tyto částky jim pak byly náhle v roce 1990 vyplaceny bez vysvětlení, bez omluvy a hlavně bez úroků z prodlení. Okradeni jednou, okradeni podruhé. A tady někde navíc vznikl prapodivný mýtus o tom, že nám byly vypláceny nějaké náhrady za to vyhození, že jsme dostali už dost. Jen tak mimochodem, já dostal 4 300,- Kč. Dále se v mnoha případech stalo, že mezi vyhozením a vlastním administrativním propuštěním uplynula doba několika měsíců. Základní plat byl okamžitě okleštěn od všech příplatků, snížen na minimum, peníze byly vypláceny nepravdělně - např. mně byl zakázán vstup na pracoviště, peníze jsem dostal, když měl finanční úředník náhodou cestu okolo. Řada z nás byla donucena pod výhrůžkou vězení za příživnictví najít nějakou brigádu, ale za tu nám nebyla vyplácena mzda - tu od civilního podniku dostávala - prý - armáda! A to bylo opět i tehdy protiprávní, tedy to máte už třetí krádež. Toto jsou tedy věci, které armáda činila svým lidem. A nebojím se říci, že právě těm, kteří měli svědomí a vědomí, těm, kteří měli charakter, těm, kteří byli ochotni za vlast bojovat. Vyhození vojáci byli ale i pak dále sledováni, řada z nich byla zahrnuta do seznamů osob určených k likvidaci například v rámci akce Norbert. Ani jeden z nich nebyl nikdy povolán na vojenské cvičení, jejich děti nesměly studovat. Zákaz výkonu povolání často postihl i jejich nejbližší. Proč to uvádím? Jednak je to pravda, především však proto, že za každým vyhozeným vojákem je někdo, kdo ho vyhodil. Každý z nás rehabilitovaných zná konkrétní důstojníky, kteří byli iniciátory a režiséry jeho příběhu. A jsou to ti,

kteří sloužili do listopadu 89, stali se pak členy rehabilitačních komisí a v klidu a ve vysokých funkcích se v klidu dožili „zasloužených“ důchodů. A tady rád uvedu ještě jednu osobní poznámku - já byl z armády vyhozen v r. 1976, tedy již po čistkách osmašedesátníků. Oficiální důvod byl politický vtip, skutečný důvod pak to, že jsem odmítl vstoupit do strany. Všechny řeči o vyřizování účtů mezi straníky jsou jen plané žvásty. Jistě, i k tomu došlo, avšak to nebyla podstata problému.

Na začátku jsem uvedl, že se o náš osud prakticky zajímali jen dva ministři obrany. Tím prvním byl generál Vacek. Ten vydal v úvodu citovanou směrnici a potom všechny politruky a kontráše i profesionální straníky „prohnal“ jakýmsi atestacemi, přisoudil jim technická a velitelská ČVO a učinil z nich vojáky. Někteří pak odešli do zálohy s řádným odstupným (pozor, psal se rok 90!), jak se traduje - což znám jen z doslechu, tak nejméně ve výši 400 000,- Kč (srovnejte to prosím s mými 4 300 kačkami). Jiní nastoupili do místa na ministerstvu, genštábu a jinde jako odborníci, další byli uklizeni do škol a kurzů, aby se pak vrátili s patřičným vzděláním jistě ne do nejnižších stupňů velení. Takže pro ty, kteří byli perzekuováni, přišla slova uznání, pro ty, kteří perzekuce uskutečňovali, pro ty přišly nemalé hmotné výhody. To je ta kaše, z které dodnes mnozí vaří své postoje vůči nám.

Obecně řečeno, stane-li se někde nějaký zločin - a tady o nic jiného nejde, pak k řešení problému lze přistoupit v zásadě těmito čtyřmi způsoby:

- 1) potrestat viníky a odškodnit poškozené
- 2) potrestat viníky
- 3) odškodnit poškozené

4) na vše se vykašlat a neudělat nic.

Naše polistopadová společnost „vynalezla“ pátý, doposud nevídaný způsob - odškodnit pachatele a pomluvit poškozené. To je naprosto neuvěřitelné a přesto zcela reálné.

Abych tento příběh nějak „zpestřil“, musím se zmínit o druhém ministrovi, který se o tento problém zajímal. To byl pan Vondra. Ten zřejmě věděl, s kým má v armádě co do činění a proto dospěl k závěru, že stát jako takový se problémem prostě zabývat prakticky nebude a doporučil poškozeným podat na ministerstvo žaloby a to každý sám za sebe. Poznal, že armáda je zapouzdřený organismus, který nevpustí do svého prostředí nic, co by ho mohlo poškodit - ano, vojáci jakékoli poukazování na své chování před listopadem považovali a stále považují nejen za neopodstatněné a neoprávněné, ale přímo za osobní urážku. Ministr proto prostě na spravedlnost rezignoval. A tady by to celé mohlo skončit, jenže já to nedovolím.

Nebudu připomínat všechny kroky, které náš spolek podnikal pro alespoň nějaké naše odškodnění. Všechny vyzněly do prázdna. To ovšem nemůže znamenat, že se svého konání vzdáme, že svou činnost ukončíme. Srazit na kolena nás mohou, ale vždy znovu vstaneme a řekneme svou pravdu. Dokud budeme dalším předávat pravdu, dotud jsme potřební.

Děkuji vám za pozornost.

Vážené kolegyně, vážení kolegové, tak tohle je ve stručnosti vše, co se odehrálo na naší konferenci. Teď nás čeká spousta další práce. Především musíme připravit další členskou schůzi, podle dnešních podmínek projednat změny ve stanovách, provést volby a především

oživit další ÚzO. Máte-li nějaké návrhy, napište, zavolejte - nic nezůstane ležet ladem.

Za předsednictvo VSR

Petr Mrázek